

TREBALL EN COMÚ SOBRE LES RECOMANACIONS PER A GENERAR CANVIS EN EL DESENVOLUPAMENT I L'APLICACIÓ DE LES POLÍTIQUES

RESUM DE LES APORTACIONS

Cinquena i última Trobada Anual del Comitè de Seguiment
i Gestió del projecte Life MEDACC

Lleida, 14 de desembre de 2017

Oficina Catalana del Canvi Climàtic
Departament de Territori i Sostenibilitat



Organitzat per:



Equip de facilitació



ARC Mediació Ambiental
arc@mediacionambiental.com

ARC Mediació Ambiental procura contribuir al desenvolupament sostenible utilitzant productes de baix impacte ambiental, prioritzant l'ús del transport públic i portant a terme una gestió eficient dels recursos.

Seguint aquestes directrius, es recomana imprimir aquest document a doble cara, utilitzant paper 100% reciclat post-consum lliure de clor.

Índex

1. INTRODUCCIÓ	6
2. OBJECTIUS DEL TREBALL EN COMÚ	7
3. DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ	7
4. ASSISTENTS	8
5. SUGGERIMENTS A LA PROPOSTA DE RECOMANACIONS DEL PROJECTE LIFE MEDACC	10
5.1. SOBRE LA RECOMANACIÓ 1	10
5.2. SOBRE LA RECOMANACIÓ 2	10
5.3. SOBRE LA RECOMANACIÓ 3	10
5.4. SOBRE LA RECOMANACIÓ 4	11
5.5. SOBRE LA RECOMANACIÓ 5	12
5.6. SOBRE LA RECOMANACIÓ 6	12
5.7. SOBRE LA RECOMANACIÓ 7	12
5.8. SOBRE LA RECOMANACIÓ 8	13
5.9. SOBRE LA RECOMANACIÓ 9	13
5.10. ALTRES OBSERVACIONS	14
ANNEX 1 . RECOMANACIONS DEL PROJECTE LIFE MEDACC	15
ANNEX 2 . RESUM EN TITULARS DE LES RECOMANACIONS	19

1. Introducció

Dins les accions de seguiment i avaluació previstes en el LIFE MEDACC, el passat 14 de desembre es va celebrar la cinquena i última trobada anual del Comitè de Seguiment i Gestió del Projecte. Com ve essent habitual, durant aquesta reunió l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic, el CREA, l'IRTA i l'IPE-CSIC, varen presentar resumidament els resultats assolits i es va obrir un torn de preguntes per a resoldre dubtes puntuals sobre els continguts presentats.



També es va aprofitar l'avinentesa per a presentar el treball elaborat recentment per en Jordi Puig de l'Espigall sobre "Adaptació al canvi climàtic del sector agrícola de l'Alt Pirineu i Aran: riscos i oportunitats".



Al tram final de la sessió es va fer un primer contrast en debat plenari de les "Recomanacions per a generar canvis en el desenvolupament i aplicació de les polítiques", elaborades per l'equip tècnic coordinador del LIFE MEDACC.

Per tal de facilitar la feina, tots els membres integrants del Comitè de Seguiment varen rebre amb la convocatòria de la reunió, un resum executiu del treball d'en Jordi Puig i el document esborrany de proposta de recomanacions.

2. Objectius del treball en comú

L'objectiu principal del debat plenari sobre les recomanacions era començar a debatre presencialment els continguts bàsics del text que el partenariat del projecte vol presentar a la **“Jornada Internacional Life MEDACC – Adaptant la Mediterrània al canvi climàtic: agricultura, aigua i boscos”** el pròxim 24 d'abril, com a text consensuat final per tots els membres del Comitè de Seguiment i Gestió del Projecte Life MEDACC.

Les primeres aportacions a les recomanacions que resumim seguidament s'aniran enriquint i matisant via correu electrònic fins al 28 de febrer.

Jornada Internacional / International Workshop LIFE MEDACC

Adaptant la Mediterrània al canvi climàtic: agricultura, aigua i boscos

Dimarts 24 d'abril de 2018
Institut d'Estudis Catalans
c/Carles III, Barcelona

Programa provisional

9:00h Benvinguda
Regles de l'adaptació en un món globalitzat.
M. Subirà (Secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya)

Adaptant l'ús de l'aigua a la Mediterrània.
J. Andreu (Universitat Politècnica de València)

Regles de l'agricultura mediterrània davant del canvi climàtic.
C. Tzioumis (Universitat de Basilicata, Itàlia)

Respostes dels boscos mediterranis al canvi climàtic: repens científic i de gestió.
F. Valladares (Museo Nacional de Ciencias Naturales-CSIC, Madrid)

El projecte LIFE MEDACC a les conques de la Muga, el Segre i el Ter: principals resultats i conclusions.
D. Pascual (CREAF)

13:30h Pausa dinar

15:00h Taula rodona. Experiències en adaptació de la teoria a la pràctica.
Amb representants de tècnics, gestors, ciutadans, propietaris i altres actors de les tres conques.

Moderada per Eloi Cordomí (CCMA)

17:00h Cloenda

Durant el mes de març es tancarà una proposta definitiva col·legiada a la que en principi s'hi haurien d'adherir tots els membres del Comitè de Seguiment i Gestió. La proposta definitiva serà un dels principals resultats del projecte Life MEDACC a remetre a les institucions de la Comissió Europea.

3. Desenvolupament de la sessió

La sessió es va celebrar el 14 de desembre de 2017, a la Sala d'Actes de la Delegació Territorial del Govern de la Generalitat a Lleida, al carrer Lluís Companys, núm. 1, 1r pis, de 10 a 14.00 h.

La presentació de les recomanacions i el debat plenari es va fer durant la darrera hora i mitja del matí.

Els participants disposaven d'una còpia completa de les recomanacions (**Annex 1**) i d'una primera proposta de resum en titulars, elaborada per l'equip de facilitació (**Annex 2**).



Després de la presentació del document per part de l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic, els participants varen fer algunes observacions i comentaris de millora al text proposat.

A continuació es mostra la relació dels assistents i un resum dels resultats del debat.

4. Assistents

PARTICIPANTS

NOM I COGNOMS	ENTITAT
Andreu Manzano	Agència Catalana de l'Aigua
Anna Sanitjas*	Diputació de Girona
Antoni Enjuanes*	Departament d'Agricultura
Antoni Palau	UdL, Universitat de Lleida
Ester Fanlo	Ajuntament de Lleida
Francesc Camps	Fundació Mas Badia
Gemma Sanvisens	Diputació de Lleida
Ignasi Aldomà	UdL Universitat de Lleida
Ignasi Servià	Assessor regs i Comunitats de Regants
Jordi Cunillera	Servei Meteorològic de Catalunya
Jordi Garcia Petit	Parc Natural del Cadí-Moixeró
Jordi Palau Puigvert*	Reserva del Boumort
Josep Maria Ubalde	Grup Miquel Torres
Laia Gómiz	Diputació de Lleida
Miguel Varea	Comunitat General de Regants del Canal d'Urgell
Miquel Sacrest	Aigües del Segarra-Garrigues
Míriam Aznar	Parc Nacional d'Aigüestortes i l'estany de Sant Maurici
Salvador Blanch*	Direcció General de Medi Natural i Biodiversitat
Sergio Mothe*	Assessor de regs i Comunitats de Regants
Ramon Auge	Unió de Pagesos
Xavier Quintana	Càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis

* Excusen assistència al darrer moment per diverses raons sobrevingudes.

SOCIS DEL LIFE MEDACC

Salvador Samitier	Oficina Catalana del Canvi Climàtic	Coordinador Projecte
Gabriel Borràs	Oficina Catalana del Canvi Climàtic	Coordinador Projecte- Àmbit Aigua
Gemma Cantos	Oficina Catalana del Canvi Climàtic	Coordinador Projecte
Carme Biel	IRTA	Àmbit Agricultura
Xavier Aranda	IRTA	Àmbit Agricultura
Eduard Pla	CREAF	Àmbit Boscos
Diana Pascual	CREAF	Àmbit Boscos
Javier Zabalza	IPE - CSIC	Àmbit Aigua

EQUIP DE FACILITACIÓ

Xavier Carbonell	ARC Mediació Ambiental	Conductor del debat
Mar Fàbregas	ARC Mediació Ambiental	Relatoria



5. Suggestiments a la proposta de recomanacions del Projecte Life MEDACC

Es presenten a continuació les principals aportacions fetes pels participants durant el debat plenari.

5.1. Sobre la recomanació 1

(R1) Enfocar l'adaptació als impactes del canvi climàtic en els sistemes agroforestals i urbans com una oportunitat per a poder mantenir-los rendibles i viables per al futur *(corresponent a l'apartat "i" del text complet)*.

Comentaris:

- El text complet comença amb "Cal enfocar...". Es proposa que s'expressi el mateix però de forma imperativa i amb més força. Tot el que s'explica no és opcional, és la via imperativa per adaptar-se al canvi climàtic.

5.2. Sobre la recomanació 2

(R2) Promoure una gestió més activa del territori amb criteris d'adaptació al canvi climàtic, revertint l'abandonament de l'activitat agroforestal *(corresponent als apartats "ii; iii" del text complet)*.

Comentaris:

- En la recomanació 2 i en la 5 hauria d'aparèixer el concepte de planificació i ordenació del territori.

5.3. Sobre la recomanació 3

(R3) Assolir un compromís ambiental on la sostenibilitat sigui un factor determinant de primer ordre (per sobre dels beneficis de les empreses); *(corresponent a l'apartat "iv" del text complet)*.

Comentaris:

- Millor parlar de criteris econòmics o financers en lloc de "beneficis".
- Vigilar com ho redactem perquè no es contradigui amb el concepte de "rendibilitat i viabilitat futura" expressada en la recomanació 1.
- S'adverteix de què la sostenibilitat difícilment arribarà a considerar-se un factor de primer ordre si les empreses no obtenen també una rendibilitat econòmica de la seva activitat.

- El compromís pel compromís és difícil d'aconseguir. La conscienciació és possible si es posen en marxa mesures d'acompanyament que actuïn d'incentiu (ajuts, incentius fiscals, etc.).
- S'alerta de què la sostenibilitat, en la seva concepció original, ja duia implícit un equilibri entre els tres pilars fonamentals: l'econòmic, el social i l'ambiental. Aquesta essència, en moltes ocasions, s'ha pervertit força i caldria recuperar-ne el concepte genuí.

5.4. Sobre la recomanació 4

(R4) L'agenda urbana sobre adaptació al canvi climàtic ha de contribuir a la resiliència del territori que li proporciona aigua, aliments i serveis (*corresponent a l'apartat "v" del text complet*).

Comentaris:

- Aquí s'haurien d'incloure també els serveis que proveeix la biodiversitat. Potser es sobreentén que la biodiversitat, com a proveïdora de serveis ecosistèmics de regulació i suport, és fonamental perquè la resta funcioni, però caldria fer-ho més explícit.
- D'alguna manera s'hauria de subratllar la importància de la biodiversitat i diferenciar-la de la resta de serveis.
- Es vol fer constar que caldria donar una volta a la redacció, ja que és sobretot descriptiva; no se'n dedueix una recomanació clara. Per part de l'equip tècnic s'aclareix que efectivament el resum pot generar algun malentès i potser no està prou treballada la justificació. Arran d'aquests comentaris s'explica resumidament la idea força de la proposta: aquesta recomanació deriva de la prioritat que la UE està donant a l'adaptació al canvi climàtic en l'agenda urbana a través de conceptes com les smartcities, les ciutats resilents o les ciutats intel·ligents. Barcelona, posem per cas, ja pot ser una "supersmartcity", que si s'asseca el Ter i el Llobregat no podrà proveir d'aliments de proximitat als seus habitants. Amb aquesta recomanació es vol fer un gest de complicitat des de les ciutats al territori que les envolta i proveeix de béns i serveis.
- El concepte de sostenibilitat, en el seu sentit més ample, exigeix que també s'ha de fer un ús sostenible dels recursos que entren en el sistema urbà. Si realment ja fos així no faria ni falta aquesta recomanació.



5.5. Sobre la recomanació 5

(R5) Les avaluacions i recomanacions globals sobre adaptació al canvi climàtic han de ser matisades regionalment i localment (*corresponent a l'apartat "vi" del text complet*).

Comentaris:

- Potser caldria fer el llistat de recomanacions directament a dos nivells: regional i local.
- Més que "matisades", les avaluacions i recomanacions haurien de ser "adaptades a la realitat local"

5.6. Sobre la recomanació 6

(R6) Cal una nova governança basada en la multilateralitat per a executar de forma acordada polítiques d'adaptació actives i eficients i facilitar-ne el seu monitoratge i el seguiment (*corresponent a l'apartat "vii" del text complet*).

Comentaris:

- Caldria afegir algun element indicant que en el fons això és fonamental per gestionar conflictes. Possiblement la paraula conflicte hauria d'aparèixer en la justificació o fins i tot en el títol. Parlar de millorar la governança per a gestionar conflictes que ja hi són o poden ocórrer és reconèixer que som capaços d'afrontar situacions complexes i en aquest sentit la gestió del conflicte esdevé una oportunitat d'entesa.

5.7. Sobre la recomanació 7

(R7) Impulsar una nova governança en la gestió de l'aigua per afrontar els impactes del canvi climàtic, tant en l'agricultura com en la gestió forestal (*corresponent a l'apartat "viii" del text complet*).

Comentaris:

- Per tenir el panorama complet també caldria incloure aquí el binomi aigua - energia i la seva governança.
- Potser al títol es podria incorporar alguna referència a la tecnologia, ja que cada vegada hi ha més possibilitats per l'estalvi fruit de les innovacions tecnològiques.
- S'insisteix en el pes del factor energètic en la millora de la gestió de l'aigua. Moltes vegades pensem en millorar la sostenibilitat del recurs i promoure l'estalvi d'aigua sense qüestionar-nos que aquest estalvi d'aigua pot tenir uns costos ambientals i econòmics tant o més importants en despesa energètica. Caldria fer una anàlisi més fina del balanç ambiental de l'estalvi d'aigua amb l'increment dels costos energètics.

5.8. Sobre la recomanació 8

(R8) Derivar amb caràcter prioritari els recursos hídrics aconseguits amb millores d'estalvi i eficiència cap a l'assoliment dels objectius de qualitat dels ecosistemes aquàtics. *(corresponent a l'apartat "ix" del text complet).*

Comentaris:

- Malauradament, la legislació va en sentit contrari a aquesta recomanació, ja que es continuen donant concessions d'aigua a llarg termini (s'utilitzin o no). Potser caldria explicar millor per què es dona aquesta incongruència.
- S'hauria de donar un destí finalista als impostos i a la tributació relacionada amb l'aigua: revertir-los directament sobre els recursos que suporten les pressions.
- Es demana a les entitats responsables màxima transparència i traçabilitat en la gestió d'aquests diners recaptats.
- A nivell agrícola, tots els diners que es paguen a l'Administració en relació a l'aigua haurien de revertir en la gestió de l'aigua i del riu. Una altra cosa són els aprofitaments hidroelèctrics on una part van al riu però una altra a altres partides dels pressupostos de la corresponent Confederació.
- El concepte de la recuperació de costos previst en la DMA i en tots els Plans hidrològics de Conca derivats de la seva aplicació, hauria d'afavorir el caràcter finalista de la tributació i impostos relacionats amb la gestió de l'aigua.



5.9. Sobre la recomanació 9

(R9) Plantejar solucions no només tecnològiques, sinó també ambientals, que resultin sostenibles en el temps i que permetin una major integració dels diversos sistemes (hidrologia, boscos, biodiversitat, agricultura, ramaderia) amb les comunitats locals *(corresponent a l'apartat "x" del text complet).*

Comentaris:

- Afegir "solucions ambientals i també socials", ja que depenent de com es plategin les solucions poden comportar canvis socials importants.
- Afegir aquí el tema de l'energia en la línia del què s'ha comentat abans.

5.10. Altres observacions

Tancant la sessió es van fer les següents observacions:

- Recordar que hi ha temps per fer aportacions complementàries fins al 28 de febrer. L'objectiu és que amb el projecte LIFE es puguin fer recomanacions per a catalitzar canvis en relació a l'adaptació al canvi climàtic a la Mediterrània. La voluntat del partenariat és incorporar les recomanacions a l'informe final subscrites pels membres del Comitè de Seguiment com un dels principals resultats del projecte LIFE MEDACC.
- De forma complementària, tot i que queda clar que no era objectiu del projecte, hagués estat interessant incloure la visió sobre l'eficiència de l'aigua als sistemes urbans (a nivell domèstic i municipal). Això facilitaria la conscienciació de la societat sobre la necessitat d'implementar mesures d'estalvi d'aigua.
- Vistes les reflexions que es fan en més d'una recomanació (la primera n'és un bon exemple) potser convindria més parlar de canvi global que de canvi climàtic. S'hauria de repassar el text per veure en quins casos parlem d'una cosa o l'altra.
- S'insisteix que en el document falta parlar d'energia. Si ens hi fixem bé l'energia no es cita en l'esborrany del text.
- Si les recomanacions són de caràcter general serà fàcil posar-se d'acord. Es demana que les recomanacions tinguin un segon nivell de detall i que siguin, si es pot, més concretes (referides a un cultiu o un determinat tipus de bosc).
- Es recorda a tothom que entre febrer i març es repetiran els Grups de Discussió per conca i que el 24 d'abril s'espera que tots els membres del Comitè de Seguiment i resta d'actors interessats participin a la Jornada Internacional del LIFE MEDACC que s'organitzarà a l'Institut d' Estudis Catalans a Barcelona.



Lleida, 14 de desembre de 2017

Annex 1 . Recomanacions del projecte LIFE MEDACC

Recomanacions del projecte LIFE MEDACC

En Manuel de Pedrolo deia que el temps s'escapa i fuig amb ell mateix. No és de bades aquesta cita a l'escriptor nascut el 1918 a l'Aranyó, a la comarca de la Segarra, prop del riu Ondara, a la conca del Segre; una de les tres conques analitzades, amb la Muga i el Ter. I, efectivament, el temps fuig: ja som en la recta final del LIFE MEDACC. Sembla abans d'ahir quan, amb un entusiasme encomiable que encara ara roman intacte, l'equip del projecte inicià la feina aquell mes de juny del 2013. Toca afrontar els últims sis mesos i obrir un procés de reflexió obert a tots els qui amb més o menys intensitat ens heu seguit durant els cinc anys.

Un procés de reflexió que és conseqüència dels resultats obtinguts, tant dels corresponents a les proves pilot en gestió forestal i agricultura, com de les anàlisis del temps passat i de les projeccions futures; subratllem, en aquest sentit, l'avaluació de les condicions ambientals en les tres conques (l'evolució climàtica, dels usos del sòl i dels recursos hídrics), la construcció d'escenaris socioeconòmics específics que hem desenvolupat per a les tres conques, l'establiment de projeccions de recursos hídrics en un escenari de canvi climàtic i canvi global, o l'establiment d'indicadors per mesurar l'eficàcia de les mesures d'adaptació. Alguns dels resultats són objectius i, per tant, no sotmesos a discussió: com a exemple, la reducció de cabals circulants a les tres conques en les últimes dècades. Altra cosa és valorar quines conseqüències té aquesta menor disponibilitat d'aigua sobre el territori i les activitats que s'hi desenvolupen, per una banda, i de quina manera cal que aquest territori i aquestes activitats esdevinguin menys vulnerables als impactes del canvi climàtic, per l'altra.

Creiem, però, que enfocar el procés de reflexió a partir dels resultats obtinguts al projecte sense emmarcar-los en la realitat socioeconòmica de les conques estudiades i en l'evolució de les polítiques climàtiques a Catalunya, seria un flac favor a l'objectiu dels projectes LIFE. Efectivament, el Programa de Medi Ambient i Acció pel Clima (LIFE), l'instrument financer de la Unió Europea dedicat al medi ambient per al període 2014-2020, té com a objectiu general catalitzar els canvis en el desenvolupament i l'aplicació de les polítiques mitjançant l'aportació de solucions i millors pràctiques per assolir els objectius ambientals i climàtics, així com mitjançant la promoció de tecnologies innovadores en matèria de medi ambient i canvi climàtic.

D'aquí que els socis del LIFE MEDACC proposem les següents recomanacions en el marc d'aquest procés de reflexió que volem compartir, discutir, ampliar i consensuar amb vosaltres, els actors del Comitè de Seguiment i Gestió del projecte. Unes recomanacions que parteixen d'una constatació evident:

"El canvi climàtic és una realitat contrastada sense cap mena de dubte, i no fa sinó incrementar encara més la pressió ja existent sobre els territoris, els sistemes agroforestals i la gestió de l'aigua. Així, els impactes del canvi climàtic a La Muga, al Segre i al Ter incrementen el nivell de vulnerabilitat actual a totes tres conques. La reducció de cabals circulants en el darrer sexenni i les projeccions dels escenaris futurs conclouen en una evident reducció en la disponibilitat d'aigua per als ecosistemes i les activitats humanes que en depenen".

Recomanacions per a generar canvis en el desenvolupament i l'aplicació de les polítiques:

i) Cal enfocar l'adaptació als impactes del canvi climàtic en els sistemes agroforestals i urbans com una oportunitat real per fer tot allò que sabem positivament que cal fer però o bé no ho fem amb prou intensitat, o bé no hem començat a fer-ho encara. Les oportunitats que ofereix el procés d'adaptació als impactes del canvi climàtic són oportunitats per als sistemes (i el territori) amb o sense canvi climàtic, i que cal implantar, simplement, per a poder mantenir rendibles i viables per al futur aquests sistemes (i el territori).

ii) L'abandonament de l'activitat agroforestal, encetada a finals del període 1950-1960 com a conseqüència de l'aposta pels combustibles fòssils, està tenint conseqüències sobre l'ús del territori. Segons l'Atles de la Nova Ruralitat (2008-2015) de les quasi 120.000 explotacions agràries existents l'any 1989 s'ha passat a només 60.000 de l'any 2013; el 60% dels pobles més petits de 1.000 habitants han perdut població entre el 2008 i el 2015. Només un 25% dels diversos instruments de gestió forestal són realment executats. No podem considerar la hidrologia forestal independentment de la gestió dels usos del sòl: ambdós aspectes estan tan íntimament lligats que la gestió dels usos del sòl cal considerar-la des del vessant hidrològic, i a l'inrevés.

iii) La despoblació, l'abandonament de conreus, la pèrdua de la ramaderia extensiva i la manca de gestió forestal no fan sinó incrementar la nostra exposició i sensibilitat als impactes del canvi climàtic i, per tant, la vulnerabilitat (increment del risc d'incendi, episodis de decaïment forestal, pèrdua de recursos agroforestals -per exemple les pastures-, disminució de la generació d'escorrentiu, impactes més severes durant els períodes de sequera, increment de les plagues, pèrdua de serveis ecosistèmics de regulació i provisió). La pitjor mesura d'adaptació als impactes del canvi climàtic en relació a la disponibilitat de recursos hídrics és la manca de gestió del territori.

iv) La mecanització de l'agricultura ha anat acompanyada, d'un temps ençà, de la globalització dels mercats i d'una forta baixada del treball que aporten els membres familiars mentre, per contra, guanya pes el treball assalariat, símptoma evident de l'engrandiment de les explotacions. La població activa dedicada a l'agricultura suposa només l'1.7% de la població activa total a Catalunya (primer trimestre del 2017); una població activa que depèn de les indústries afins al sector, i cada cop hi ha menys explotacions agràries familiars i més explotacions de perfil empresari-industrial. L'accés a la terra és un coll d'ampolla. Per quin model apostem? Un de cooperatiu en un territori viu gestionat amb estima o un de piramidal, gestionat amb criteris macroeconòmics des dels mercats? Els dos són possibles, però els resultats són oposats des del punt de vista de la vulnerabilitat. En tot cas, independentment de l'estructura del sector productiu primari, hi ha d'haver un compromís ambiental on la sostenibilitat sigui un factor determinant de primer ordre, per sobre dels beneficis de les empreses; en cas contrari, el sistema col·lapsarà a mig termini.

v) Més del 85% de la població catalana viu a la línia costanera i, sovint, d'esqueses a tot allò que no és urbà, fins al punt que la desconexió entre una part d'aquesta població i el territori físic que els acull és cada vegada més gran. Per altra part, la superfície forestal i agrícola suposa més del 90% de la superfície total de Catalunya. Els boscos proveeixen serveis ecosistèmics en tant que regulen el clima, el cicle hidrològic, l'erosió, són embornals de carboni, proveeixen menjar, fusta i llenya, cultura i benestar, i l'agricultura proveeix d'aliments, genera també serveis com el control del foc, regula els fluxos d'aigua, nutrients i contaminants propis i d'origen urbà, fixa carboni en un ordre de magnitud similar a les pinedes i genera valor econòmic, fonamental per mantenir el paisatge, la població i la cultura. És cada cop més necessari que la població de les ciutats costaneres prengui consciència que la provisió de serveis, cultura, benestar i aliments té un cost i, per una simple qüestió de resiliència, el món urbà ha de contribuir a la provisió d'aquests serveis i aliments. Qualsevol agenda urbana sobre adaptació al canvi climàtic no serà completa si no contribueix a la resiliència del territori que li proporciona aigua, aliments i serveis.

vi) La determinació dels impactes, dels riscos associats i de les vulnerabilitats (la diagnosi climàtica) depèn del sistema/sector i de la dimensió física i socioeconòmica del territori analitzat. El mateix passa amb la determinació de les mesures i accions d'adaptació a emprendre; per tant, tant l'avaluació dels impactes del canvi climàtic com l'adaptació tenen un component local/regional que les distingeix de la mitigació. L'èxit en l'adaptació als impactes del canvi climàtic dependrà de la bondat de la diagnosi climàtica però, sobretot, de la discussió de les mesures i accions a emprendre amb els actors locals regionals. Les avaluacions i recomanacions globals han de ser, doncs, matisades regional i fins i tot localment, ateses les notables particularitats ambientals i socioeconòmiques de cada territori.

vii) És del tot necessari la creació d'espais on estiguin representats els actors del territori, les administracions i els centres de recerca/tecnològics amb l'objectiu d'acordar les mesures d'adaptació que cal emprendre. Aquests espais –comunitats d'usuaris de l'aigua, meses de debat sectorials i/o territorials, laboratoris socials, comissions de sostenibilitat, consells de conca, etc- han de basar-se en la

multilateralitat per dues raons: a) perquè la realitat és prou complexa i no admet simplificacions; b) perquè la clàssica bilateralitat té com a resultat que només s'executen les mesures en funció de la capacitat d'influència que un determinat actor o entitat té sobre l'administració. Cal, doncs, una nova governança per a executar polítiques d'adaptació actives i eficients. Aquesta nova governança, a més, facilitaria el monitoratge i el seguiment de les mesures d'adaptació.

viii) Confiar en el fet que la tecnologia resoldrà la nostra vulnerabilitat és una condició necessària però insuficient. Hem demostrat que l'ús de la tecnologia en l'eficiència de l'ús de l'aigua per a reg és positiva, amb estalvis de fins al 35%; això no obstant, la pràctica d'aquesta tecnologia no s'estén entre tots els usuaris per un cert temor a perdre drets concessionals històrics. Cal, també, una nova governança en la gestió de l'aigua, i considerar en major mesura els aspectes ambientals indicats més amunt, ja que resulten més sostenibles a mig termini: encara hi ha marge de millora tant en l'agronomia com en la gestió forestal; així, per exemple, l'aplicació de les noves orientacions de gestió forestal són un camp prometedori per afrontar els impactes del canvi climàtic.

ix) Confiar en el fet que l'eficiència en l'ús de l'aigua resoldrà la nostra vulnerabilitat a la menor disponibilitat d'aigua és una condició necessària però també insuficient. Hi ha molts casos en què el guany en eficiència s'ha traduït en un increment en valor absolut del volum d'aigua captat del medi respecte la situació anterior. Tal i com afirma l'apartat c) de l'article 16 de la Llei 16/2017, d'1 d'agost, del canvi climàtic, "la derivació amb caràcter prioritari dels recursos hídrics aconseguits amb millores d'estalvi i eficiència cap a l'assoliment dels objectius de qualitat dels ecosistemes aquàtics". No fer-ho pot arribar a suposar, d'acord amb les projeccions climàtiques, hipotecar la implantació de cabals de manteniment o ecològics en les nostres conques.

x) Cal assenyalar que actualment la nostra capacitat per combatre el canvi climàtic excedeix el que són els nostres àmbits territorials, esdevenint un fenomen que cal abordar globalment per fer-ho amb eficàcia. No obstant això, a escala local i regional cal que aportem la nostra petita peça del trencaclosques. A més a més, les receptes per a l'adaptació a aquest canvi han de ser, sense cap mena de dubte, locals, atesa l'esmentada diversitat i particularitats ambientals i socioeconòmiques dels territoris. Per això resulta necessari plantejar el desenvolupament de solucions no només tecnològiques, sinó també ambientals, que resultin sostenibles en el temps i que permetin una major integració dels diversos sistemes (hidrologia, boscos, biodiversitat, agricultura, ramaderia, etc.) amb les comunitats locals.

Lleida, 14 de desembre de 2017

Annex 2 . Resum en titulars de les recomanacions

1. Enfocar l'adaptació als impactes del canvi climàtic en els sistemes agroforestals i urbans com una oportunitat per a poder mantenir-los rendibles i viables per al futur.
2. Promoure una gestió més activa del territori amb criteris d'adaptació al canvi climàtic , revertint l'abandonament de l'activitat agroforestal.
3. Assolir un compromís ambiental on la sostenibilitat sigui un factor determinant de primer ordre (per sobre dels beneficis de les empreses).
4. L'agenda urbana sobre adaptació al canvi climàtic ha de contribuir a la resiliència del territori que li proporciona aigua, aliments i serveis.
5. Les avaluacions i recomanacions globals sobre adaptació al canvi climàtic han de ser matisades regional i localment.
6. Cal una nova governança basada en la multilateralitat per a executar de forma acordada polítiques d'adaptació actives i eficients i facilitar-ne el seu monitoratge i el seguiment.
7. Impulsar una nova governança en la gestió de l'aigua per afrontar el impactes del canvi climàtic tant a l'agricultura com en la gestió forestal.
8. Derivar amb caràcter prioritari els recursos hídrics aconseguits amb millores d'estalvi i eficiència cap a l'assoliment dels objectius de qualitat dels ecosistemes aquàtics.
9. Plantejar solucions no només tecnològiques, sinó també ambientals, que resultin sostenibles en el temps i que permetin una major integració dels diversos sistemes (hidrologia, boscos, biodiversitat, agricultura, ramaderia) amb les comunitats locals.